

Геом. Вукашиновић Јован

## Како би се могло применити делимично нумеричко премеравање у Босни и Херцеговини.

Одржавањем катастра у Босни и Херцеговини, који је извршен графичком методом под бившом Аустро-Угарском монархијом 1883—1908. године, а израђен у размери 1:6250, могло би се постепено на површинама од 50—500 ха, у смислу Закона о катастру земљишта од 1928. године применити систем нумеричкога снимања са самосталном полигоном мрежом из следећих разлога:

1.) што би исти посао одржавао напредак савремене науке на пољу геодезије код геометара који су са новог премера премештени у покрајине раније Босне и Херцеговине.

2.) Још важније по државне интересе, што би такав премер послужио као свршени посао, код доцнијега снимања целе покрајине Босне и Херцеговине, јер би се овако снимљени и испарцелисани комплекси земљишта по извршеној трансформацији кордината уметнули у тадашњи премер и уштедили на времену трајања и цени коштања тадашњега премеравања и

3.) шта би детаљ снимљен по овој методи био тачан и пружао праву умањену слику фактичнога стања у природи, те на тај начин искључио честе спорове и неспоразуме поседника, који су већ стекли убеђење о нетачности данашњих планова у размери 1:6250.—

На све то постоје најозбиљнији разлози и поменутоме питању треба заиста посветити пажњу, а даје се видети из наведених елемената.

Геометри премештени са новог премера у Босну и Херцеговину одвојени су потпуно од примене оне науке из геодезије и сродних јој наука, које су учили кроз школу и примењивали неколико година на новоме премеру у предатној Србији и то у таквој мери, да у опште не долазе у додир ни са најелементарнијима прописима из геодетске науке.

Катастарске Управе на челу са старијима геометрима, који нису никада примењивали у пракси нити у теорији нумерички систем премеравања земљишта, непоколебљиво и љубоморно чувају свој графички рад, којему је по својој

тачности данас једино место у неком од наших музеја. Ово је утолико неразумљивије, кад се има у виду огроман скок у напретку наше науке, где се већ у велико врши авионско снимање са којиме се добије задовољавајућа тачност. Ако се већ мора овај затечени графички рад одржавати, док се поновно не изврши премер у Босни и Херцеговини неразумљиво је, зашто се грађевински део појединих вароши код нове парцелације, градње нових грађевина и осталих промена не врши нумеричком методом ортогоналним снимањем и картира у посебним скицама додацима. На овај начин како се сада врши одржавање катастра у Босни и Херцеговини, млађе генерације геометара у току од десетак година службовања у оваквим управама и поред теорискога знања са читањем геодетске литературе постаће непокретни и спори за случај, какве потребе нумеричкога снимања.

Писац овога чланка осетио је то најбоље код себе већ после две године, а мислим да се нећу преварити, ако се позовем и на остале колеге, који се налазе пар година са службом код Катастарских управа, у ранијој Босни и Херцеговини и да ће многи од нас узимајући у руке неки инструмент за савремено снимање застати и пред најобичнијом операцијом.

Све ово напред речено треба видно истаћи и обратити већу пажњу овоме питању у толико пре, што ће свако одуговлачење донети само негативне услове за практично оспособљавање геометара за будући самостални рад и вођење Управа на принципу савремене геодетске науке, која се сваки дан усавршава.

Из напред изложеног јасно је, да би предложени систем нумеричког снимања детаља самосталним полигоним влацима имао замашне разлоге за његово одобрење и примену, пошто би задовољио државне и народне интересе, као и практично усавршавање геометара, јер би овако снимљеном методом добили тачне планове, предвиђене садашњим прописима и правилницима. Навешћу екљатантан пример у прилог ове тезе. Само у току ове две године, колико сам ја провео у овим управама снимио сам у више група око 14.000 дунума (1.400 ха) где се свака група појединачно кретала од 500 до 4000 дун. Овај се рад односио већим делом на деобу држ. земљишта по закону о унутрашњој колонизацији за Босну и Херцеговину и деобе заједничког белука.

И једно и друго земљиште већим делом били су пашњаци са најбољим условом за примену поменуте методе снимања и парцелације, и исти би рад био права слика онога, што се радило за скупе паре приватних странака, а не радови једног застарелог система којим се већ по завршеном послу не може реамбулисати оно што се завршило, с обзиром на нетачну основу и овдашњу размену.

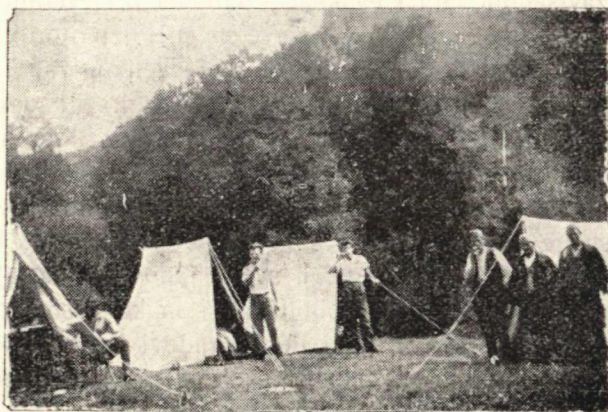
Поред свега овога исти би посао са свима податцима послужило код доцнијега снимања Босне и Херцеговине.

Ово све још више оправдава, када се има у виду, да се оваква снимања врше о трошку приватних лица, па чак и редовну плату коју геоматар прима, странке враћају држави, као накнаду за невршење редовних дужности. На тај начин држава би у току самога одржавања дошла без икаквих терета до велике површине снимљеног детаља нумеричком методом, а странке би се задовољиле једном солидном тачношћу.

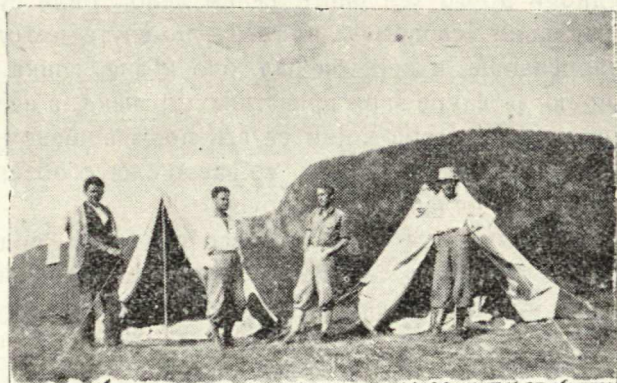
Овако снимљени детаљ могао би се чак и картирати у размери 1:2500 — на посебним скицама — додацима.

Да је овај начин снимања употребљен од Ослобођења до данас колико је овога земљишта за то време премерено, држава би за пар милијуна динара премерила јефтине Босну и Херцеговину.

С тога би било потребно да Одељење катастра што пре снабде овдашње Управе у Босни Херцеговини свима потребним инструментима, како за теренски тако и за канцеларијски рад и да се донесе једно одређено Упутсто за примену наведене методе снимања детаља код назначених површина у овоме чланку.



Живот и рад геометара на терену;



Прва и друга слика показују живот геометара на новом премеру, где се цела теренска сезона проведе под шаторима. Тамо се сређује целокупни теренски елаборат. Први снимак је из среза Драгачевског, на планини Чемерној, чија надморска висина износи 1800 м., а други у срезу Црногорском.

---

Geom Ungarov Bruno

### **Rešavanje agrara u Dalmaciji u vezi sa katastarskim radovima**

Po završenom ratu i evakuaciji Italijana iz sjevernih krajeva Dalmacije, kada su katastarske uprave na cijeloj teritoriji bile ponovo uspostavljene skoro onako kao i pre velikog rata, njihova dijelovanja bila vidno umanjena. Uzrok treba tražiti u neuspostavljanju sekcija za novi premjer i reambulaciju, koje su ranije bile sigurnim oslonom za uspješnu reviziju katastarkog stanja, te u osjetnom smanjenju cijelokupnog katastarskog personala. Takovo stanje ostaje sve do god. 1928. kada je još bilo dokinuto šest uprava, zbog čega u svim radovima nastaje vidan zastoj i bezizgledan položaj poboljšanja i onako nesređenog dalmatinskog katastra. Svi terenski lijetnji radovi i periodske revizije sa nedostatkom personala bile su beskorisne s obzirom na potrebe koje su se svakim danom pojavljivale.